

Svjetski dan nepušenja 2005: logičko polazište

Antoinette Kaić-Rak

Inicijativa "Bez Duhana" predlaže da se Svjetski dan nepušenja 2005 usmjeri na zdravstvene djelatnike i suzbijanje pušenja. Objašnjenje ovog logičkog polazišta:

Uvod

U svibnju 2003. usvojena je Okvirna konvencija za suzbijanje pušenja duhana (WHO FCTC - Framework Convention on Tobacco Control). Godinu dana kasnije, do kraju roka predviđenog za potpisivanje Konvencije – 29. lipnja 2004. – sporazum su potpisale 168 zemalja i Europska zajednica, te je imao više od polovine od broja članica potrebnog da bi stupio na snagu. Dobar odaziv koji je Okvirna konvencija imala kod građanskog društva i vlada pokazuje i broj nevladinih udruga uključen u proces WHO FCTC, broj programa za suzbijanje pušenja u svijetu, broj potpisnika i strana koje je Sporazum postigao godinu dana nakon usvajanja.

Zemlje članice Svjetske zdravstvene organizacije svojim su odgovorom na Sporazum pokazale čvrsto opredjeljenje da prionu rješavanju javnozdravstvenih problema koje nameće upotreba duhana. Sporazum u glavnim crtama iznosi u svojim odredbama mjere koje bi zemlje trebale poduzeti da bi postigle zacrtane ciljeve. Raznorodnim problemima kao što su politika cijena i poreza, prekogranično krijumčarenje, nezakonita trgovina, oglašavanje i promicanje trebaju se pozabaviti vlade prilikom osmišljavanja svojih programa za suzbijanje duhana.

U pripremanju vlada za punu provedbu Sporazuma stalna podrška od strane građanskog društva od temeljnog je značaja. WHO FCTC u svom uvodnom dijelu posebno naglašava 'poseban doprinos nevladinih organizacija i drugih dijelova građanskog društva koji nisu povezani s duhanskom industrijom, uključujući zdravstvene profesionalce, grupe koje rade na pravima žena, mladeži, okoliša i potrošača, akademske i zdravstvene institucije, naporima za suzbijanje pušenja duhana na nacionalnoj i međunarodnoj razini te vitalni značaj njihovog sudjelovanja u nacionalnim i internacionalnim naporima za suzbijanje pušenja' (WHO FCTC, 2003).

Suzbijanje pušenja duhana i zdravstveni profesionalci

Slijedom WHO FCTC preambule, WHO je u siječnju 2004. sazvala skup koji je okupio predstavnike Međunarodne organizacije zdravstvenih djelatnika s ciljem da se istraže načini kako zdravstveni djelatnici mogu aktivnije sudjelovati u procesu WHO FCTC i kako mogu bolje doprinijeti suzbijanju pušenja i javno-zdravstvenim ciljevima. Zdravstveni djelatnici uključuju ne samo liječnike, nego i druge profesionalce, kao što su medicinske sestre, stomatologe, babice, psihologe, fizičare, farmaceute i druge profesije koje imaju veze sa zdravljem.

Opsežni postojeći programi za suzbijanje pušenja duhana trebali bi razmisliti o uvođenju mjera koje bi bile spoj mjera na nacionalnoj i internacionalnoj razini. Ovaj spoj mjera trebao bi uključivati legislativne mjere te mjere koje se tiču cijena duhanskih proizvoda, ali i prevencije pušenja – kroz edukaciju, komunikaciju, informativne kampanje koje podižu svijest kod javnosti o štetnim učincima pušenja duhana na zdravlje.

Zdravstveni djelatnici igraju glavnu ulogu u ovim nastojanjima. Oni su ti koji dolaze u dodir s visokim postotkom populacije koja na ovom području treba njihovu pomoć. Zdravstveni djelatnici imaju priliku pomoći ljudima da promijene svoje ponašanje i mogu pružiti savjet, usmjerenje/poduku te odgovoriti na pitanja povezana s posljedicama korištenja duhana, oni mogu pomoći pacijentima da prestanu pušiti – posebno onim bolesnicima koji imaju bolesti vezane uz korištenje duhana.

Istraživanja su pokazala da čak i samo kratka savjetovanja od strane zdravstvenih radnika o opasnosti od pušenja i važnosti prestanka pušenja predstavljaju jedan od najjeftinijih metoda smanjivanja pušenja duhana.

Zdravstveni profesionalci također igraju odlučujuću ulogu u prevenciji, posebno kod mladeži. Oni imaju mogućnost promicati i utjecati na promjene socijalnih normi te upozoriti djecu i adolescente na opasnost od pušenja duhana.

Zdravstveni djelatnici bi trebali služiti kao primjer. Mnoga udruženja, ustanove i poduzeća su započele – i nastavit će – označavati svoja radna mjesta kao ona gdje se ne puši, bilo aktivno ili pasivno. Studenti, budući zdravstveni profesionalci, dobijaju edukaciju o suzbijanju pušenja, a tijekom godina obrazovanja postaju učinkovitiji u identificiranju i liječenju pacijenata od problema vezanih uz korištenje duhana te su u stanju djelovati kao oni koji su u stanju spriječiti korištenje duhana i mogu podržati nastojanje svojih pacijenata da se odreknu duhana. Uključivanje suzbijanja pušenja kao

dijela programa obrazovanja zdravstvenih djelatnika doprinijet će signifikantnom smanjenju prevalencije pušenja.

Na legislativnoj razini, zdravstveni djelatnici mogu koristiti svoj utjecaj u lokalnim i nacionalnim zajednicama da podrže preventivne mjere za suzbijanje pušenja i da se uključe u aktivnosti na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

SZO je uvjeren da su napori za suzbijanje pušenja duhana održiviji kada se uključe u već postojeće nacionalne, državne zdravstvene strukture i povežu sa postojećim programima. Od uključenja vladinog zdravstvenog sektora očekuje se da će doprinijeti povećanju svijesti među zdravstvenim osobljem i razvoju održivih programa za suzbijanje pušenja duhana na razini zemlje. Takav sistematičan pristup također će otvoriti put za multisektorsku podršku aktivnostima na suzbijanje pušenja u zemljama.

SZO Suradni ured u Hrvatskoj
Kestercanekova 1
10000 Zagreb
Phone: +385 1 23 29 618
Fax: +385 1 23 29 619
E-mail: a.kaic-rak@who.int